

N:o 31.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse af 42, 44 och 61 §§ i lagen den 28 juni 1895 om aktiebolag samt till lag om ändrad lydelse af 25, 27 och 43 §§ i lagen den 28 juni 1895 om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet; gifven Stockholms slott den 26 januari 1906.

Under åberopande af bilagda i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse af 42, 44 och 61 §§ i lagen den 28 juni 1895 om aktiebolag samt till lag om ändrad lydelse af 25, 27 och 43 §§ i lagen den 28 juni 1895 om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet.

Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Karl Staaff.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse af 42, 44 och 61 §§ i lagen den 28 juni 1895 om aktiebolag.

Härigenom förordnas, att 42, 44 och 61 §§ i lagen den 28 juni 1895 om aktiebolag skola erhålla följande ändrade lydelse:

42 §.

Fullmakt eller afhandling, som för aktiebolag skriftligen utfärdas, skall undertecknas å dess vägnar och med utsättande af dess firma. Vid firmateckning skola de, som äro berättigade att teckna firman, jämväl underskrifva sina namn.

Firman skall, där ej annorlunda blifvit bestämdt, tecknas af styrelsens alla ledamöter gemensamt.

Är fullmakt eller afhandling, som för bolaget utfärdas, ej behörigen underskrifven å dess vägnar, svare de, som handlingen underskrifvit, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld, för hvad på grund af fullmakten eller genom afhandlingen slutits.

44 §.

Ej må prokurist för aktiebolag antagas.

61 §.

Under likvidation skall bolagets firma tecknas med tillägg af orden »i likvidation».

I öfrigt skall hvad i 42 § finnes föreskrifvet i fråga om underskrifvande af fullmakt eller afhandling, som under bolagets bestånd å dess vägnar utfärdas, så ock om påföljd för försummelse härutinnan äga motsvarande tillämpning under bolagets likvidation.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1907.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse af 25, 27 och 43 §§ i lagen den 28 juni 1895 om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet.

Häri genom förordnas, att 25, 27 och 43 §§ i lagen den 28 juni 1895 om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet skola erhålla följande ändrade lydelse:

25 §.

Fullmakt eller afhandling, som för förening skriftligen utfärdas, skall undertecknas å dess vägnar och med utsättande af dess firma. Vid firmateckning skola de, som äro berättigade att teckna firman, jämväl underskrifva sina namn.

Firman skall, där ej annorlunda blifvit bestämdt, tecknas af styrelsens alla ledamöter gemensamt.

Är fullmakt eller afhandling, som för föreningen utfärdas, ej behörigen underskrifven å dess vägnar, svare de, som handlingen underskrifvit, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld, för hvad på grund af fullmakten eller genom afhandlingen slutits.

27 §.

Ej må prokurist för förening antagas.

43 §.

Under likvidation skall föreningens firma tecknas med tillägg af orden »i likvidation».

I öfrigt skall hvad i 25 § finnes föreskrifvet i fråga om underskrifvande af fullmakt eller afhandling, som under föreningens bestånd å dess vägnar utfärdas, så ock om påföljd för försummelse härutinnan äga motsvarande tillämpning under föreningens likvidation.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1907.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott lör-
dagen den 2 december 1905.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: TINGSTEN,
 BIESÈRT,
 friherre MARKS VON WÜRTEMBERG,
 TAMM,
 SIDNER,
 HELLNER,
 SCHOTTE,
 BERG,
 BERGSTRÖM.

Efter gemensam beredning med chefen för civildepartementet och chefen för finansdepartementet anförde chefen för justitiedepartementet herr statsministern:

I anledning af en i första kammaren afgifven motion anhöll Riksdagen i skrifvelse den 7 maj 1902 det täcktes Eders Kungl. Maj:t taga i nådigt öfvervägande, huruvida och i hvad mån ändrade bestämmelser angående behörigheten att inför domstolar och andra myndigheter föra talan för aktiebolag och registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet vore af behovet påkallade samt framlägga för Riksdagen de förslag till lagändringar i sådant syfte, hvartill förhållandena kunde gifva anledning. Redan tidigare hade underdånig framställning i enahanda syfte blifvit gjord af styrelsen för Stockholms köpmannaförening och häröfver hafva underdåniga yttranden afgifvits af Eders Kungl. Maj:ts samtliga befall-

ningshafvande samt af patent- och registreringsverket. Sist nämnda ämbetsverk har jämväl afgifvit yttrande i anledning af Riksdagens förenämnda skrifvelse.

Jämte det genom nådigt beslut den 27 januari 1905 en kommitté förordnades att verkställa en revision af lagen om aktiebolag och därjämte framlägga förslag till sådana ändringar i lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet och andra författningar, som kunde anses böra äga rum i sammanhang med aktiebolagslagens revision, blef tillika, enär det syntes af stor vikt att den i Riksdagens ofvanberörda skrifvelse väckta fråga så snart som möjligt blefve utredd, åt kommittén uppdraget att så fort ske kunde afgifva särskildt förslag i denna del.

Till åtlydnad häraf har kommittén inkommit med fem särskilda förslag, nämligen:

1:o till lag om ändrad lydelse af 40, 44 och 58 §§ i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895;

2:o till lag om ändrad lydelse af 23, 27 och 40 §§ i lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895;

3:o till lag om ändrad lydelse af 34, 38, 54, 84, 88 och 112 §§ i lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903;

4:o till lag om ändrad lydelse af 33 § i lagen angående solidariska bankbolag den 18 september 1903;

5:o till lag om ändrad lydelse af 30 § i lagen angående bankaktiebolag den 18 september 1903.

Sedan departementschefen redogjort för innehållet i dessa förslag, jämte därtill hörande motiv, anförde departementschefen vidare:

Hvad först angår det af kommittén föreslagna tillägget till 44 § i lagen om aktiebolag lär dermed afses att, utan att inskränka styrelsens befogenhet att för bolaget förordna ombud, fastslå att fullmakt utfärdad på sätt i 42 § sägs af den eller de styrelseledamöter, som äga teckna bolagets firma, innefattar fullt bevis om ombudets behörighet att föra bolagets talan. Lika med kommittén anser jag att den ifrågasatta lagändringen bör hafva denna innebörd. Men då stadgandet endast i fråga om sättet för undertecknandet hänvisar till 42 §, torde den tolkning däraf icke vara utsluten, att fullmakt för att vara giltig skall vara undertecknad af styrelsen i dess helhet. En af reservanter inom kommittén föreslagna lydelse är väl tydlig i afseende därå att fullmakt underskrifven af den eller dem, som äga teckna firman, är giltig, men enligt detta förslag fordras icke att underskrifvandet sker med utsättande af firman. Då anledning lär saknas att i fråga om fullmakt meddela bestämmelser, som skilja sig från den i 42 § lämnade allmänna föreskriften om sättet för undertecknande

af handlingar, som för bolag utfärdas, bör enligt min mening icke heller detta förslag läggas till grund för lagstiftning i ämnet.

För så vidt den ifrågasatta lagändringens ändamål är att med afseende å undertecknandet likställa fullmakt med i 42 § omnämnda handlingar, som för bolaget ingås, synes detta mål lämpligen kunna vinnas därigenom att åt sistnämnda lagrum gifves sådan lydelse att stadgandet uttryckligen omfattar jämväl fullmakt. Då af det grundläggande stadgandet om styrelse i 40 § lärers med tillräcklig tydlighet framgå, att styrelsen representerar bolaget och således äger fatta beslut om förordnande af ombud att å bolagets vägnar söka, kära och svara så ock eljest bolagets talan föra, samt bibehållandet af det särskilda stadgandet härom i 44 § möjligen kan verka vilseledande, torde sistberörda stadgande böra utgå. Den ändrade lydelsen af 42 § föranleder en jämkning af ordalagen jämväl i 61 §.

Hvad sålunda anförts rörande ändring i aktiebolagslagen torde äga giltighet jämväl i fråga om ändring af motsvarande stadganden i de öfriga af kommitténs förslag berörda lagarna. Om i anslutning härtill första punkten af 33 § i lagen angående solidariska bankbolag samt första punkten af 30 § i lagen angående bankaktiebolag upphävas, torde det återstående stadgandet i dessa §§ lämpligen böra flyttas till 31 § i den förra och 28 § i den senare lagen samt dessa lagrum erhålla en därefter jämkad affattning.

I den motion, som föranledde Riksdagens skrifvelse, samt jämväl i andra i förevarande lagstiftningsärende afgifna yttranden hafva framhållits de olägenheter, som uppkomma därigenom att domstolar och andra myndigheter, då fråga vore om pröfning huruvida den eller de, som för bolag eller förening underskrifvit fullmakt, vore därtill behöriga, visade benägenhet att icke tillerkänna vitsord åt vederbörande registreringsmyndighets bevis eller åt utdrag af registret, utan tillika kräfde framläggande af andra legitimationshandlingar såsom bolagsordning, bolagsstämmoprotokoll m. m. Kommittén, som antagit att en sådan benägenhet kunde hafva sin grund i saknaden af föreskrift om skyldighet att anmäla ändring i rätt till firma-teckning, har trott sig kunna undanröja anledningen till det öfverklagade missförhållandet genom att föreskrifva sådan skyldighet vid påföljd af bötesansvar för underlåtenhet däraf. Då stadgandet i 75 § aktiebolagslagen och motsvarande lagrum i föreningslagen och försäkringslagen lära vara tydliga därutinnan, att hvad i registret finnes antecknad binder bolaget gent emot tredje man, äfven om förändradt förhållande inträdt och bort vara för registrering anmältdt, synes ur synpunkten att tillvarataga annans rätt den af kommittén föreslagna bestämmelsen icke vara erforder-

derlig. För bolaget eller föreningen torde de förmåner, ett omedelbart registrerande af inträdda förändringar i firmatecknandet medför, göra bestämmelser om kriminellt ansvar öfverflödiga. Icke heller lärer, på sätt jämväl ifrågasatts, erfordras att i förevarande lagar inryckes uttrycklig föreskrift därom att till styrkande af firmatecknares behörighet ej må erfordras annat än på registret grundadt bevis. Då nämligen ingen som helst tvekan lärer råda därom, att sådant bevis är till fyllest i fråga om afhandling, som för bolag eller förening ingås, torde behovet af en sådan föreskrift, äfven om det för närvarande må på något håll hafva framträd, helt och hållet bortfalla, därest 42 § aktiebolagslagen erhåller förut antydda innehåll och första stycket af 44 § i samma lag utgår samt i de öfriga, nu ifrågavarande lagarna motsvarande förändringar vidtagas.

Enligt nu af mig angifna grunder hafva uppgjorts

1:o förslag till lag om ändrad lydelse af 42, 44 och 61 §§ i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895;

2:o förslag till lag om ändrad lydelse af 25, 27 och 43 §§ i lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895;

3:o förslag till lag om ändrad lydelse af 36, 38, 57, 86, 88 och 114 §§ i lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903;

4:o förslag till lag om ändring i vissa delar af lagen angående solidariska bankbolag den 18 september 1903; samt

5:o förslag till lag om ändring i vissa delar af lagen angående bankaktiebolag den 18 september 1903.

Departementschefen uppläste härefter dessa lagförslag af den lydelse, bilagorna A, B, C, D och E vid detta protokoll utvisa, samt hemställde i underdånighet att högsta domstolens utlåtande öfver förslagen måtte, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, genom note ur protokollet inhämtas.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Majestät Konungen i nåder lämna bifall.

Ur protokollet

Carl Lundquist.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse af 42, 44 och 61 §§ i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895.

Härigenom förordnas, att 42, 44 och 61 §§ i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895 skola erhålla följande ändrade lydelse:

42 §.

Fullmakt eller afhandling, som för aktiebolag skriftligen utfärdas, skall undertecknas å dess vägnar och med utsättande af dess firma. Vid firmateckning skola de, som äro berättigade att teckna firman, jämväl underskrifva sina namn.

Firman skall, där ej annorlunda blifvit bestämdt, tecknas af styrelsens alla ledamöter gemensamt.

Är afhandling, som för bolaget ingås, ej behörigen underskrifven å dess vägnar, svare de, som afhandlingen underskrifvit, för hvad sålunda slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

44 §.

Ej må prokurist för aktiebolag antagas.

61 §.

Under likvidation skall bolagets firma tecknas med tillägg af orden »i likvidation».

I öfrigt skall hvad i 42 § finnes föreskrifvet i fråga om fullmakt eller afhandling, som under bolagets bestånd å dess vägnar utfärdas, så ock om påföljd för försummelse att behörigen underskrifva sådan afhandling äga motsvarande tillämpning under bolagets likvidation.

Denna lag träder i kraft den

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse af 25, 27 och 43 §§ i lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895.

Härigenom förordnas, att 25, 27 och 43 §§ i lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895 skola erhålla följande ändrade lydelse:

25 §.

Fullmakt eller afhandling, som för förening skriftligen utfärdas, skall undertecknas å dess vägnar och med utsättande af dess firma. Vid firmateckning skola de, som äro berättigade att teckna firman, jämväl underskrifva sina namn.

Firman skall, där ej annorlunda blifvit bestämdt, tecknas af styrelsens alla ledamöter gemensamt.

Är afhandling, som för förening ingås, ej behörigen underskrifven å dess vägnar, svare de, som afhandlingen underskrifvit, för hvad sålunda slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

27 §.

Ej må prokurist för förening antagas.

43 §.

Under likvidation skall föreningens firma tecknas med tillägg af orden »i likvidation».

I öfrigt skall hvad i 25 § finnes föreskrifvet i fråga om fullmakt eller afhandling, som under föreningens bestånd å dess vägnar utfärdas, så ock om påföljd för försummelse att behörigen underskrifva sådan afhandling äga motsvarande tillämpning under föreningens likvidation.

Denna lag träder i kraft den

Förslag

till

L a g

om ändrad lydelse af 36, 38, 57, 86, 88 och 114 §§ i lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903.

Härigenom förordnas, att 36, 38, 57, 86, 88 och 114 §§ i lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903 skola erhålla följande ändrade lydelse:

36 §.

Fullmakt eller afhandling, som för försäkringsaktiebolag skriftligen utfärdas, skall undertecknas å dess vägnar och med utsättande af dess firma. Vid firmateckning skola de, som äro berättigade att teckna firman, jämväl underskrifva sina namn.

Firman skall, där ej annorlunda blifvit bestämdt, tecknas af styrelsens alla ledamöter gemensamt.

Är afhandling, som för bolaget ingås, ej behörigen underskrifven å dess vägnar, svare de, som underskrifvit afhandlingen, för hvad sålunda slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

38 §.

Ej må prokurist för försäkringsaktiebolag antagas.

57 §.

Under likvidation skall bolagets firma tecknas med tillägg af orden »i likvidation».

I öfrigt skall hvad i 36 § finnes föreskrifvet i fråga om fullmakt eller afhandling, som under bolagets bestånd å dess vägnar utfärdas, så ock om påföljd för försummelse att behörigen underskrifva sådan afhandling äga motsvarade tillämpning under bolagets likvidation.

86 §.

Fullmakt eller afhandling, som för ömsesidigt försäkringsbolag skriftligen utfärdas, skall undertecknas å dess vägnar och med utsättande af dess firma. Vid firmateckning skola de, som äro berättigade att teckna firman, jämväl underskrifva sina namn.

Firman skall, där ej annorlunda blifvit bestämdt, tecknas af styrelsens alla ledamöter gemensamt.

Är afhandling, som för bolaget ingås, ej behörigen underskrifven å dess vägnar, svare de, som underskrifvit afhandlingen, för hvad sålunda slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

88 §.

Ej må prokurist för ömsesidigt försäkringsbolag antagas.

114 §.

Där ej annat föranledes af bestämmelserna i 139—144 §§, gälle om likvidatorers befogenhet att företräda bolag och deras skyldigheter i tillämpliga delar hvad angående styrelse är stadgadt, dock äge likvidatorer ej, utan särskildt, af bolaget erhållet bemyndigande, afyttra dess fasta egendom annorledes än genom försäljning å offentlig auktion.

Under likvidation skall bolagets firma tecknas med tillägg af orden »i likvidation».

I öfrigt skall hvad i 86 § finnes föreskrifvet i fråga om fullmakt eller afhandling, som under bolagets bestånd å dess vägnar utfärdas, så ock om påföljd för försummelse att behörigen underskrifva sådan afhandling äga motsvarande tillämpning under bolagets likvidation.

Denna lag träder i kraft den

Förslag

till

Lag

om ändring i vissa delar af lagen angående solidariska bankbolag den 18 september 1903.

Härigenom förordnas, att 33 § i lagen angående solidariska bankbolag den 18 september 1903 skall upphöra att gälla samt att 31, 32 och 56 §§ i samma lag skola erhålla följande ändrade lydelse:

31 §.

Bankbolag äge bemyndiga jämväl annan än styrelseledamot att teckna bolagets firma. Ej må sådant bemyndigande lämnas af styrelsen utan bolagets uppdrag.

Om inskränkning i sådant bemyndigande vare lag, som i 30 § 2 mom. sägs.

32 §.

Fullmakt eller afhandling, som för bankbolag skriftligen utfärdas, skall undertecknas å dess vägnar och med utsättande af dess firma. Vid firmateckning skola de, som äro berättigade att teckna firman, jämväl underskrifva sina namn.

Är afhandling, som för bolaget ingås, ej behörigen underskrifven å dess vägnar, svare de, som afhandlingen underskrifvit, för hvad sålunda slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

56 §.

Under likvidation skall bolagets firma tecknas med tillägg af orden »i likvidation».

I öfrigt skall hvad i 32 § finnes föreskrifvet i fråga om fullmakt eller afhandling, som under bolagets bestånd å dess vägnar utfärdas, så ock om påföljd för försummelse att behörigen underskrifva sådan afhandling äga motsvarande tillämpning under bolagets likvidation.

Denna lag träder i kraft den

Förslag

till

L a g

om ändring i vissa delar af lagen angående bankaktiebolag den 18 september 1903.

Härigenom förordnas, att 30 § i lagen angående bankaktiebolag den 18 september 1903 skall upphöra att gälla samt att 28, 29 och 53 §§ i samma lag skola erhålla följande ändrade lydelse:

28 §.

Bankaktiebolag äge bemyndiga jämväl annan än styrelseledamot att teckna bolagets firma. Ej må sådant bemyndigande lämnas af styrelsen utan bolagets uppdrag.

Om inskränkning i sådant bemyndigande vare lag, som i 27 § 2 mom. sägs.

29 §.

Fullmakt eller afhandling, som för bankaktiebolag skriftligen utfärdas, skall undertecknas å dess vägnar och med utsättande af dess firma. Vid firmateckning skola de, som äro berättigade att teckna firman, jämväl underskrifva sina namn.

Är afhandling, som för bolaget ingås, ej behörigen underskrifven å dess vägnar, svare de, som afhandlingen underskrifvit, för hvad sålunda slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

53 §.

Under likvidation skall bolagets firma tecknas med tillägg af orden »i likvidation».

I öfrigt skall hvad i 29 § finnes föreskrifvet i fråga om fullmakt eller afhandling, som under bolagets bestånd å dess vägnar utfärdas, så ock om påföljd för försummelse att behörigen underskrifva sådan afhandling äga motsvarande tillämpning under bolagets likvidation.

Denna lag träder i kraft den

Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kungl. Maj:ts högsta domstol onsdagen den 13 december 1905.

Andra rummet.

Närvarande:

Justitieråden HUSS,
CARLSON.
LINDBÄCK,
BOHMAN,
WESTRING,
CASSEL,
TRYGGER.

Revisionssekreteraren Zethelius uppviste *dels* en af chefen för justitiedepartementet, hans excellens herr statsministern den 2 december 1905 aflåten skrifvelse, däruti tillkännagifvits, att Kungl. Maj:t, som samma dag förordnat, att högsta domstolens utlåtande skulle inhämtas öfver uppräntade förslag till lag om ändrad lydelse af 42, 44 och 61 §§ i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895, till lag om ändrad lydelse af 25, 27 och 43 §§ i lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895, till lag om ändrad lydelse af 36, 38, 57, 86, 88 och 114 §§ i lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903, till lag om ändring i vissa delar af lagen angående solidariska bankbolag den 18 september 1903 samt till lag om ändring i vissa delar af lagen angående bankaktiebolag den 18 september 1903, tillika meddelat Zethelius nådigt förordnande att i högsta domstolen föredraga nämnda lagförslag, *dels* ock note ur protokollet öfver justitiedepartementets ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 2 december 1905, utvisande, att Kungl. Maj:t i nåder förordnat, att högsta domstolens utlåtande skulle, för det

Ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, inhämtas öfver ofvannämnda lagförslag.

Förslagen föredrogos; varande desamma bilagda detta protokoll.

Förslagen föranledde följande anmärkningar:

1:o) förslag till lag om ändrad lydelse af 42, 44 och 61 §§ i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895.

Högsta domstolen ansåg den föreslagna lydelsen af 42 § kunna föranleda den felaktiga uppfattningen, att, därest å aktiebolags vägnar utfärdats en ej behörigen underskrifven fullmakt att ingå en afhandling, de som utfärdat fullmakten icke skulle vara underkastade den i tredje stycket af §:n stadgade ansvarighet för hvad ombudet i kraft af fullmakten slutit, i följd hvaraf *högsta domstolen* hemställde, att §:ns affattning måtte i berörda hänseende förtydligas; och borde, därest hvad sålunda anmärkts vunne beaktande, en motsvarande jämkning af ordalagen vidtagas i 61 §.

2:o) förslag till lag om ändrad lydelse af 25, 27 och 43 §§ i lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895.

Högsta domstolen framställde i afseende å förevarande förslag enahanda anmärkning som emot ofvanomförmälda förslag till lag om ändrad lydelse af 42, 44 och 61 §§ i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895.

3:o) förslag till lag om ändrad lydelse af 36, 38, 57, 86, 88 och 114 §§ i lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903.

Högsta domstolen framställde i afseende å förevarande förslag enahanda anmärkning som emot ofvanomförmälda förslag till lag om ändrad lydelse af 42, 44 och 61 §§ i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895.

4:o) förslag till lag om ändring i vissa delar af lagen angående solidariska bankbolag den 18 september 1903.

Högsta domstolen framställde i afseende å förevarande förslag enahanda anmärkning som emot ofvanomförmälda förslag till lag om ändrad lydelse af 42, 44 och 61 §§ i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895.

5:o) förslag till lag om ändring i vissa delar af lagen angående bankaktiebolag den 18 september 1903.

Högsta domstolen framställde i afseende å förevarande förslag enahanda anmärkning som emot ofvanomförmälda förslag till lag om ändrad lydelse af 42, 44 och 61 §§ i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895.

Ur protokollet

Erik Ölander.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 26 januari 1906.

I närvaro af

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: BIESÈRT,
 friherre MARKS VON WÜRTEMBERG,
 TAMM,
 SIDNER,
 HELLNER,
 SCHOTTE,
 BERG,
 BERGSTRÖM.
Justitieråden: HERSLOW,
 HEDERSTIERNA.

Efter gemensam beredning med cheferna för civildepartementet och för finansdepartementet anmälde chefen för justitiedepartementet, hans excellens herr statsministern i underdånighet:

Högsta domstolens genom note ur protokollet öfver justitiedepartementsärenden för den 2 december 1905 inhämtade utlåtande öfver de vid samma protokoll fogade förslag 1:o) till lag om ändrad lydelse af 42, 44 och 61 §§ i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895; 2:o) till lag om ändrad lydelse af 25, 27 och 43 §§ i lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895; 3:o) till lag om ändrad lydelse af 36, 38, 57, 86, 88 och 114 §§ i lagen om försäkringsrörelse den 24

juli 1903; 4:o) till lag om ändring i vissa delar af lagen angående solidariska bankbolag den 18 september 1903; och 5:o) till lag om ändring i vissa delar af lagen angående bankaktiebolag den 18 september 1903.

Föredragande departementschefen hemställde, att de tre senare förslagen finge för vidare behandling öfverlämnas från justitiedepartementet till andra departement, nämligen det under 3:o) upptagna, afseende försäkringsrörelse, till civildepartementet samt de under 4:o) och 5:o) upptagna, rörande banklagstiftningen, till finansdepartementet; och behagade, på tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter, Hans Maj:t Konungen i nåder förordna att sådant öfverlämnande skulle äga rum.

Härefter redogjorde föredraganden för innehållet af högsta domstolens utlåtande öfver de återstående förslagen samt yttrade vidare:

»Med anledning af hvad vid dessa förslags granskning af högsta domstolen anmärkts har i förslaget till ändrad lydelse af 42, 44 och 61 §§ i lagen om aktiebolag 42 § blifvit förtydligad i den af högsta domstolen antydda riktning, hvarjämte ordalagen i 61 § blifvit i öfverensstämmelse härmed jämkade; och hafva i förslaget till lag om ändrad lydelse af vissa paragrafer i lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet motsvarande ändringar vidtagits i 25 och 43 §§.»

Föredraganden uppläste härefter de sålunda jämkade förslagen och hemställde, att desamma måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom nådig proposition Riksdagen till antagande föreläggas, äfvensom att det af kommittén för revision af aktiebolagslagen i ärendet afgifna betänkande jämte förslag finge fogas vid detta protokoll.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder lämna bifall; och skulle nådig proposition i ämnet, af den lydelse bilaga A vid detta protokoll utvisar, till Riksdagen aflåtas.

Ur protokollet

Erik Ölander.

Bilaga.

TILL KONUNGEN.

Genom nådigt bref den 27 januari 1905 har Eders Kungl. Maj:t uppdragit åt en kommitté, bestående af undertecknade, att verkställa en revision af lagen om aktiebolag och därjämte framlägga förslag till sådana

ändringar i lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet och andra författningar, som kunde anses böra äga rum i sammanhang med aktiebolagslagens revision. Samtidigt har Eders Kungl. Maj:t — enär det syntes vara af stor vikt, att en af Riksdagen i skrifvelse den 7 maj 1902 väckt fråga, huruvida och i hvad mån ändrade bestämmelser angående behörigheten att inför domstolar och andra myndigheter föra talan för aktiebolag och registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet vore af behovet påkallade, hvilken fråga jämväl utgjorde föremål för en af styrelsen för Stockholms köpmannaförening i skrifvelse den 22 maj 1900 gjord hemställan, så snart som möjligt blefve utredd — uppdragit åt kommittén att, så fort ske kunde, afgifva särskildt förslag i denna del.

Till fullgörande af det kommittén lämnade uppdraget i sistberörda del har kommittén utarbetat nedan omförmälda fem lagförslag. Kommittén har emellertid därvid funnit den af Riksdagen i berörda skrifvelse väckta fråga stå i nära samband med och vara beroende af andra spörsmål af vidtgående betydelse för aktiebolagsinstitutets reglerande. Då kommittén ej gärna kan slutgiltigt besvara dessa spörsmål, förr än arbetet med aktiebolagslagens revision föreligger i hufvudsak färdigt, kunna de lagförslag, som nu framläggas, icke hafva annan än provisorisk karaktär och få ej anses såsom uttryck för kommitténs åsikt, huru frågan om aktiebolags eller registrerad förenings företrädande inför domstolar och andra myndigheter slutligen bör på lämpligaste och riktigaste sättet lösas.

Aberopande hvad sålunda anförts, får kommittén härmed i underdånighet öfverlämna förslag till:

1:o) Lag om ändrad lydelse af 40, 44 och 58 §§ i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895;

2:o) Lag om ändrad lydelse af 23, 27 och 40 §§ i lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895;

3:o) Lag om ändrad lydelse af 34, 38, 54, 84, 88 och 112 §§ i lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903;

4:o) Lag om ändrad lydelse af 33 § i lagen angående solidariska bankbolag den 18 september 1903, och

5:o) Lag om ändrad lydelse af 30 § i lagen angående bankaktiebolag den 18 september 1903.

Innan kommittén öfvergår till att redogöra för de motiv, som ligga till grund för de framlagda lagförslagen, torde lämpligen böra lämnas en redogörelse för de omständigheter, som föranledt behovet af de föreslagna

lagarna. Till utgångspunkt för denna redogörelse tagas de framställningar, som i ämnet gjorts af styrelsen för Stockholms köpmannaförening i dess ofvanberörda skrifvelse och af Riksdagen i skrifvelsen den 7 maj 1902.

Styrelsen för Stockholms köpmannaförening har hemställt, huruvida icke lagen om aktiebolag kunde ändras därhän, att den eller de personer, som ägde teckna bolagets firma, jämväl tilldelades befogenhet att förordna ombud att å bolagets vägnar söka, kära och svara inför domstol.

Till stöd för denna hemställan har styrelsen i hufvudsak anfört följande: Aktiebolagslagens bestämmelser om det sätt hvarpå aktiebolag skulle företrädas vid domstol, hade blifvit föremål för olika tolkning, och däraf hade följt, att ovisshet rådde, dels huru aktiebolag rätteligen borde i detta afseende företrädas, dels ock med hvilka handlingar i rättegång borde styrkas, att bolagets fullmakt blifvit behörigen undertecknad. Å ena sidan ansåge många, att bestämmelsen i 44 § aktiebolagslagen, att styrelsen ägde förordna ombud att å bolagets vägnar söka, kära och svara, så ock eljest bolagets talan föra, innebure, att allenast styrelsen i dess helhet eller ett beslutmässigt flertal af densamma ägde föra bolagets talan. Å andra sidan hade den åsikten gjort sig gällande, att intet hinder funnes för att viss ledamot i styrelsen, t. ex. verkställande direktören eller ordföranden, i bolagsordningen bemyndigades att föra bolagets talan. Vidare hade vid tolkning af bestämmelsen i 81 § aktiebolagslagen, att beträffande aktiebolag, hvars ordning blifvit af Konungen stadfast, lagen gälde till efterrättelse i fråga om sättet, hvarpå bolaget skulle företrädas, den åsikt uttalats, att sagda bestämmelse ej afsåge det fall, att i sådan af Konungen stadfast bolagsordning viss styrelseledamot bemyndigats föra bolagets talan, i följd hvaraf sådant bemyndigande fortfarande ägde gällande kraft. Då så olika åsikter gjort sig gällande beträffande frågan, hvilken eller hvilka ägde för aktiebolag föra talan, vore det ganska förklarligt, att äfven olika praxis utbildat sig vidkommande de dokument, med hvilka dylik behörighet borde styrkas. Lagstiftarens mening hade för visso varit, att i aktiebolagsregistret skulle intagas uppgift å alla omständigheter angående aktiebolag, som kunde vara af intresse för tredje man, samt att utdrag ur registret skulle vidkommande sådan omständighet utgöra fullt bevis. I lagens 69 § funnes dessa tredje man berörande förhållanden förtecknade. Förgäfvos sökte man i denna paragraf uppgift på hvilken som ägde föra bolagets talan. Förklaringen härtill kunde ej vara någon annan än den, att lagstiftaren tänkt sig, att detta skulle framgå af de uppgifter, som skulle i registret intagas. På grund af de olika tolkningar, som gifvits åt 44 och 81 §§, hade det emellertid visat sig, att utdrag ur registret i många fall

ej vore tillräckligt för fullmaktsutfärdarens legitimation. Därför behöfdes äfven bolagsordning, bolagsstämmoprotokoll och ibland äfven styrelseprotokoll för utrönande af valet af verkställande direktör eller ordförande i styrelse. Gällande lags stadganden på detta område borde förtydligas för ävägbringande af enhetlig praxis; och köpmannaföreningens styrelse kunde på grund af riklig erfarenhet vitsorda behovet af snar åtgärd från lagstiftarens sida för afhjälpande af olägenheterna i det nuvarande tillståndet. Ändrades lagen på det sätt styrelsen hemställt, vore den ytterst viktiga legitimationsfrågan löst, ty då blefve utdrag ur aktiebolagsregistret under alla förhållanden till fyllest.

Öfver ifrågavarande hemställen hafva Öfverståthållareämbetet och samtliga Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande äfvensom Patent- och Registreringsverket afgifvit infortrade yttranden.

Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i Södermanlands, Östergötlands, Kalmar, Gottlands, Kristianstads, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älfsborgs, Värmlands, Västmanlands och Jämtlands län hafva tillstyrkt den ifrågasatta lagändringen, hvarjämte Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län förklarat sig ej hafva något att erinra mot densamma.

Öfverståthållareämbetet samt Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i Stockholms, Uppsala, Jönköpings, Kronobergs, Blekinge, Malmöhus, Örebro, Kopparbergs, Västernorrlands och Västerbottens län hafva däremot afstyrkt den gjorda hemställen hufvudsakligen af det skäl, att det lämpligen borde tillkomma styrelsen för ett aktiebolag att förordna ombud för bolaget och ej den eller dem, som berättigats teckna bolagets firma, enär vid utseendet af de sistnämnda i regel tagits hänsyn till andra egenskaper än sådana, som kunde erfordras hos dem, hvilka ägde förordna ombud för bolaget.

Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i Skaraborgs län finner den ifrågasatta lagändringen öfverflödig och anför till stöd härför följande: Den ovisshet, som, enligt hvad köpmannaföreningens styrelse uppgifvit, rådde rörande sättet för ett aktiebolags företrädande inför domstol och i fråga om sättet för legitimation af ett aktiebolags ombud, torde bero därpå, att man ej gjort sig reda för skillnaden mellan ett aktiebolags inre och yttre rättsförhållanden, utan antagit, att ett aktiebolag icke skulle kunna mot tredje man förbindas med mindre aftalet därom vore ingånget och äfven styrktes vara ingånget i full öfverensstämmelse med bestämmelser, som endast gälde i det inre rättsförhållandet. Ett uppmärksamt genomläsande af aktiebolagslagen måste dock undanrödja en sådan uppfattning. Lagstiftarens mening hade, såsom köpmannaföreningens styrelse

riktigt anmärkt, förvisso varit, att i aktiebolagsregistret skulle intagas uppgift å alla omständigheter angående aktiebolaget, som kunde vara af intresse för tredje man, och att utdrag af registret skulle vidkommande sådan omständighet utgöra fullt bevis. Genom bestämmelserna i 69 § hade lagstiftaren ock gifvit uttryck åt denna mening. Där saknades ingalunda uppgift på den, som ägde föra bolagets talan, ty denna rätt tillkomme otvifvelaktigt den eller dem, som i det yttre rättsförhållandet representerade bolaget eller, med andra ord, den eller de styrelseledamöter, som berättigats att teckna bolagets firma. Det insåges emellertid lätt, att firmatecknarne icke alltid kunde lämpligen själfva föra bolagets talan. Därför finge enligt 44 § aktiebolagslagen ombud förordnas att å bolagets vägnar söka, kära och svara, så ock eljest bolagets talan föra. Fattande af beslut om utseende af sådant ombud berörde ju endast bolagets inre rättsförhållande och tillkomme således, där ej annorlunda i bolagsordningen bestämdes, styrelsen i dess helhet, äfven om ej alla dess ledamöter vore firmatecknare. Men när beslutet skulle göras gällande mot tredje man och tillämpas i det yttre rättsförhållandet genom utfärdande af fullmakt, så måste naturligtvis denna handling, liksom hvarje annan, å bolagets vägnar undertecknas af firmatecknarne, hvilka således inför tredje man framträdde såsom befogade att förordna ombudet. Skulle emellertid till förekommande af vidare ovisshet någon ändring i lagen om aktiebolag finnas vara erforderlig, ansåge Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, att däri borde införas en sådan bestämmelse, som köpmannaföreningens styrelse ifrågasatt.

Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i Gäfveborgs län anser, att de olägenheter, som köpmannaföreningens styrelse i sin skrifvelse påpekat, lättast kunde öfvervinnas, därest en å aktiebolags vägnar utfärdad rättegångsfullmakt kunde godkännas, så snart den endast vore undertecknad af någon, som ägde rätt att teckna bolagets firma, och yttrar Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande vidare: För vinnande af berörda ändamål syntes man dock ingalunda, såsom styrelsen ifrågasatt, böra i aktiebolagslagen tilldela firmatecknande styrelseledamöter befogenhet att för bolaget förordna rättegångsombud, enär rätten att teckna ett bolags firma uppenbarligen borde innebära, icke någon befogenhet att besluta eller handla själfständigt å bolagets vägnar, utan endast en rätt att på ett för bolaget förpliktande och för allmänheten betryggande sätt konstatera, att ett visst beslut blifvit af bolaget eller å dess vägnar i laga ordning fattadt. En afvikelse härifrån i det af styrelsen föreslagna syfte skulle ock, oafsedt det oegentliga däri, att i fråga om en så viktig sak som ett aktiebolags företrädande inför rätta flere personer skulle kunna åga rätt att oafhængigt af hvarandra handla å bolagets vägnar, lätt kunna föranleda svårigheter.

Däremot borde enligt Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes mening någon betänklighet ej möta mot att med bibehållande af nu gällande bestämmelse om aktiebolags styrelses befogenhet att för bolaget förordna rättegångsombud, likväl för en sådan rättegångsfullmakts legalisering ej fordra annan underskrift än bolagets firma, tecknad i behörig ordning af någon därtill berättigad. Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande kunde nämligen icke finna, att det skulle medföra större risk för den allmänna rättssäkerheten att i detta fall låta en i behörig ordning verkställd firma-teckning utgöra bevis om, att handlingen i fråga på lagenligt sätt tillkommit, än till exempel i fråga om vanlig skuldförbindelse och andra skriftliga afhandlingar, som för aktiebolagen inginges och för hvilkas förpliktande verkan allenast erfordrades bolagets firma, tecknad af därtill berättigad person. Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande ansåge sig därför böra ifrågasätta, att i aktiebolagslagens 44 § infördes ett stadgande därom, att rättegångsfullmakt finge undertecknas på sätt i 42 § föreskrifvits för där afsedda fall. Äfven om en sådan lagändring skulle föranleda därtill, att domstolarne sedermera fordrade såväl bevis om, att den eller de, som å ett bolags vägnar undertecknat en rättegångsfullmakt, vore till firmans tecknande berättigade, som och att fullmaktens innehåll motsvarades af något af bolagets styrelse fattadt beslut, skulle bolagen dock härigenom icke åsamkas någon nämnvärd svårighet, enär bolaget eller styrelsen kunde i berörda hänseende meddela en gång för alla gällande bestämmelser. En ytterligare väsentlig lättnad i nu afsedda fall skulle i öfrigt utan tvifvel beredas aktiebolagen, därest prokurister finge för dessa antagas; och ansåge Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, att någon praktisk olägenhet af ett sådant medgifvande icke skulle uppkomma.

Patent- och Registreringsverket, som anmärker, att den af köpmannaföreningens styrelse gjorda hemställan väl finge antagas afse aktiebolags företrädande icke blott vid domstol, utan jämväl inför andra myndigheter, finner de af styrelsen påpekade förhållanden böra föranleda en lagändring med ändamål att åstadkomma en förenkling i fråga om de handlingar, med hvilka behörighet att föra aktiebolags talan borde styrkas, men anser icke den af köpmannaföreningens styrelse ifrågasatta lagändringen kunna förordas, enär genom densamma rubbning skulle ske uti själfva principen beträffande styrelsens befogenhet att företräda bolaget. Patent- och Registreringsverket anser på hufvudsakligen enahanda skäl, som anförts af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i Gäfleborgs län, att en lagändring med angifna ändamål lämpligen kunde ske genom att till första punkten af 44 § i lagen om aktiebolag göra ett tillägg, hvaraf framginge

giltigheten af fullmakt, undertecknad på enahanda sätt, som i 42 § föreskrifves beträffande skriftlig afhandling, som för aktiebolag ingås.

Slutligen har i skrifvelse den 23 februari 1905, som genom note ur statsrådsprotokollet den 10 mars öfverlämnats till kommittén, köpmannaföreningens handelskammare under förmälan, att efter det köpmannaföreningens styrelse ingifvit sin ofvan öfvermälda hemställan, olägenheterna af aktiebolagslagens brister i de af styrelsen angifna hänseenden allt mera framträdt, och att prejudikatsamlingarna lämnade talrika bevis på fall, i hvilka rättsförlust uppkommit genom olika tolkning af lagen eller till följd af domstolarnes på lagens nuvarande affattning stödda kraf på former, som måste anses för affärlifvet onödigt betungande, i underdånighet hemställt, att med hänsyn härtill och då nödig utredning syntes föreligga, Eders Kungl. Maj:t täcktes finna skäligt att oberoende af den revision, aktiebolagslagstiftningen i andra afseenden kunde kräfva, snarast låta utarbeta och förelägga Riksdagen förslag till sådan lagändring, som för ifrågasvarande ändamål finge anses erforderlig.

Riksdagens skrifvelse af den 7 maj 1902 har föranledts af en vid sistnämnda års Riksdag inom Första kammaren väckt motion, i hvilken hemställdes bland annat, att Riksdagen ville i skrifvelse till Eders Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Eders Kungl. Maj:t taga i nådigt öfvervägande, huruvida icke genom lag kunde stadgas, att rätt till firmateckning för aktiebolag och registrerad förening för ekonomisk verksamhet innefattade behörighet för firmatecknaren att själf eller genom ombud föra bolagets eller föreningens talan inför domstolar eller andra myndigheter, så ock att å bolagets vägnar ingå förlikning. Till stöd härför har motionären åberopat i hufvudsak enahanda förhållanden, som legat till grund för den af köpmannaföreningens styrelse gjorda hemställan.

Lagutskottet fann motionen icke kunna tillstyrkas. Ty att af behörigheten till firmateckning ovillkorligen skulle följa rätt att föra talan inför domstolar och andra myndigheter, torde enligt utskottets uppfattning icke vara att förorda, då dessa uppgifter vore af ganska skiljaktig natur och en person kunde vara lämplig för den förre af dem utan att därför äga förutsättningar för den senare. Utskottet ansåg emellertid frågan om åstadkommande af tydliga och förenklade bestämmelser angående behörigheten att inför domstolar och andra myndigheter föra talan för aktiebolag och registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet vara af den vikt, att Riksdagen borde med föranledande af motionen i framställning till Eders Kungl. Maj:t gifva uttryck åt angelägenheten af denna frågas lösning, samt hemställde förty, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Eders Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Eders Kungl. Maj:t taga i öfver-

vägande, huruvida och i hvad mån ändrade bestämmelser härutinnan vore af behovet påkallade, samt för Riksdagen framlägga de förslag till lagändringar i sådant syfte, hvartill förhållandena funnes gifva anledning.

Denna hemställan bifölls af Riksdagen, och uti ofvannämnda, i anledning af detta beslut aflåtna skrifvelse anför Riksdagen till stöd för beslutet följande: Sådana stadgandena rörande rätten att inför domstolar och andra myndigheter företräda bolag och registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet nu vore, kunde det enligt Riksdagens mening otvifvelaktigt stundom möta svårigheter eller åtminstone medföra ej obetydligt besvär att i laga ordning få till stånd en rättegångsfullmakt för ett aktiebolag eller en registrerad förening, liksom ock det vore förenadt med ganska mycken omgång att inför domstol eller annan myndighet styrka behörigheten hos den eller dem, som undertecknat en sådan fullmakt. Enligt Riksdagens uppfattning borde särskildt den del af lagstiftningen, som berörde affärlifvet, icke tyngas af onödigt vidlyftiga och praktiskt svårtillämpliga former; och Riksdagen ansåge därför syftet i motionen värdt allt understöd. En önskan, att förenklade bestämmelser i detta hänseende måtte kunna åstadkommas, torde äfven vara allmänt utbredd bland dem, som särskildt berördes af de nuvarande förhållandena härutinnan.

Af ofvanstående redogörelse torde framgå, att frågan om förändrade bestämmelser angående behörigheten att inför domstolar och andra myndigheter föra talan för aktiebolag eller registrerad förening hufvudsakligen föranledts *dels* däraf, att i praxis olika åsikter gjort sig gällande i fråga om giltigheten af fullmakt, som utfärdats å ett aktiebolags vägnar, icke af dess styrelse, utan af viss styrelseledamot eller annan person, som därtill bemyndigats genom bestämmelse, intagen i den för bolaget gällande bolagsordningen, *och dels* däraf, att rättspraxis vägrat att såsom giltig godkänna fullmakt, hvilken å aktiebolags eller registrerad förenings vägnar utfärdats af den eller dem, som berättigats teckna firman.

Kommittén finner för sin del det stå i öfverenstämmelse med en riktig tolkning af aktiebolagslagens bestämmelser att tillerkänna giltighet åt fullmakt, som, på sätt ofvan förmäls, utfärdats af den, som därtill bemyndigats i bolagsordning; och då Högsta domstolen numera i dom den 4 november 1904 utan meningsskiljaktighet godkänt en fullmakt, utfärdad å ett enligt nu gällande aktiebolagslags bestämmelser bildadt och registrerad aktiebolags vägnar af en styrelseledamot, som därtill bemyndigats genom bestämmelse i den för bolaget gällande bolagsordningen, samt

öfriga domstolar och myndigheter torde få anses komma att böja sig för detta uttalande, lärer den förstnämnda anledningen till, att frågan om förändrade bestämmelser uti ifrågavarande afseende väckts, vara undanröjd.

Hvad angår domstolarnes vägran att godkänna en af firmatecknare utan särskildt bemyndigande underskrifven fullmakt, så råda, såsom de i ärendet afgifna yttrandena utvisa, olika meningar, huruvida denna praxis öfverensstämmer med gällande lag eller ej. Kommittén vill ej söka afgöra, hvilkendera meningen är den riktiga. Uppenbart är likväl, att lagen bör så affattas, att den ej längre lämnar rum för olika tolkningar i detta stycke; och synes det kommittén ur praktisk synpunkt synnerligen önskvärdt, att en fullmakt, inrättad såsom nyss är sagdt, tages för god.

I de flesta aktiebolag och föreningar består styrelsen af flere ledamöter; i många fall bo dessa ledamöter icke å samma ort och ännu oftare kan det inträffa, att de på grund af resor tillfälligtvis vistas å olika platser. Det är således gifvet, att svårigheter ofta måste uppstå att erhålla styrelseledamöternas namnunderskrift å en fullmakt inom den tid, fullmaktens begagnande påkallas. Sådana olägenheter skulle undvikas, om fullmakten kunde med laga verkan undertecknas af vederbörande firmatecknare, hvilka måste förutsättas alltid vara för ändamålet tillgängliga. Då en firmatecknare i denna sin egenskap är berättigad att för bolaget eller föreningen underteckna skriftliga afhandlingar, genom hvilka på bolaget eller föreningen kunna läggas de mest vidtgående förpliktelser, synes någon betänklighet ej heller böra möta att tillerkänna giltighet åt en af firmatecknare för bolaget eller föreningen underskrifven fullmakt.

Mot den af köpmannaföreningens styrelse gjorda framställning har, såsom ofvan förmåles, blifvit invändt, att det lämpligen borde tillkomma styrelsen för ett bolag att förordna ombud för bolaget och ej den eller dem, som berättigats teckna firman, enär vid utseendet af de sistnämnde i regel tagits hänsyn till andra egenskaper än sådana, som kunde erfordras hos dem, hvilka ägde förordna ombud för bolaget.

Kommittén vill emellertid erinra, att en föreskrift, hvarigenom en af firmatecknare i denna egenskap underskrifven fullmakt beredes giltighet, icke berör bolagets inre förhållanden och följaktligen ej behöfver innebära, att firmatecknaren gentemot bolaget eller föreningen skulle äga befogenhet att förordna ombud, utan nämnda föreskrift afser allenast bolagets förhållande utåt. Det torde ock vara uteslutande i sistberörda hänseende, som behof af lagstiftning gjort sig gällande.

Kommittén har ansett det äsyftade ändamålet lämpligast kunna vinnas genom ett tillägg till 44 § i aktiebolagslagen och motsvarande paragrafer i öfriga hithörande författningar.

Kommitténs pluralitet, undertecknade Sjöberg, ordförande, Andersson och Moll, har, hvad angår aktiebolagslagen, formulerat detta tillägg sålunda: för giltigheten af fullmakt, som för bolaget utfärdas, erfordras ej, att den undertecknas på annat sätt, än i 42 § sägs om skriftlig afhandling, som för bolaget ingås.

Inom kommittén hafva undertecknade Hasselrot, Kallenberg och Lagerbjelke förordat följande affattning af det föreslagna tillägget: fullmakt, som för bolaget utfärdas, vare giltig, ändå att den underskrifvits allenast af den eller dem, som äro berättigade att teckna bolagets firma.

Pluraliteten har funnit sistnämnda formulering lämna rum för tvekan, huruvida därmed afsåges, att för bolaget utfärdad fullmakt borde vara med bolagets firma undertecknad, eller att fullmakten kunde tagas för god äfven med firmatecknarens blotta namnunderskrift. Vore det förra meningen, syntes det pluraliteten böra utsägas, eljest kunde allmänheten af de använda ordalagen lätt missledas, vore det senare åter meningen, innebure detta en ej påkallad och enligt pluralitetens uppfattning alltför stor utvidgning af den firmatecknare såsom sådan för närvarande tillkommande rätt, hvilken måste anses vara inskränkt till att företräda bolaget eller föreningen allenast genom att teckna firman.

Minoriteten har till motivering af sin affattning anfört följande:

»Pluralitetens förslag innebär, att fullmakt, som underskrifves icke af styrelsen utan allenast af den eller de särskilda styrelseledamöter, som äro berättigade att teckna firman, skall för att vara giltig undertecknas med utsättande af firman. Enligt pluralitetens uppfattning kan således dylik fullmakt, ehuru den angifver sig vara utställd å bolagets vägnar, icke godkännas, därest vid dess underskrifvande firman ej utsatts. Denna ståndpunkt har minoriteten ej funnit fullt tillfredsställande. Visserligen bör en person, som berättigats att teckna firman och som på grund af denna sin rätt å bolagets vägnar utställer en handling, underskrifva handlingen med utsättande af firman, och detta gäller ej mindre om fullmakter än om andra handlingar. Men ett är att erkänna denna regel såsom en ordningsregel, ett annat att göra regelns iakttagande till ett oeftergiffligt villkor för handlingens giltighet. Det senare har minoriteten ansett sig ej kunna tillstyrka och det är med hänsyn härtill som minoriteten förordat sin från majoritetens förslag afvikande formulering af tillägget till § 44 i aktiebolagslagen. Denna formulering torde otvetydigt utvisa, att man ej för giltighet af fullmakt, hvarom fråga är, kan fordra, att firman vid underskrifvandet utsättes. Något som hälst reelt gagn synes uppställandet af en sådan fordran ej kunna medföra. Däremot ligga de praktiska olägenheterna i öppen dag. Formföreskriften löper fara att förbises, och förbi-

seendet betyder för vederbörande bolag förlust af dess talan. De otillfredsställande konsekvenserna skulle framträda särskildt starkt, om myndigheterna — något som ingalunda är uteslutet — ansåge sig böra i hvarje afvikelse från det regelmässiga, till registret anmälda sättet för firmateckningen se en tillräcklig grund för fullmaktens ogillande. En sådan uppfattning skulle ock otvifvelaktigt medföra såsom en konsekvens, att man med afseende å fullmäktigens legitimation ej nöjde sig med ett intyg om fullmaktsutställarens rätt att teckna firman utan därjämte kräfde intyg om sättet, huru firman tecknas. De fördelar, som den ifrågavarande lagreformen åsyftar att bereda, skulle härigenom väsentligen gå förlorade.

Vidare torde förtjäna framhållas, att enligt gällande lag, sådan den utan meningsskiljaktighet tolkas, en fullmakt, som underskrifvits af styrelsen, är giltig, oafsedt om vid underskrifvandet firman utsatts eller ej. Likaledes behöfver firmaunderteckning ej ifrågakomma å fullmakt, hvilken utställts af någon, som enligt bestämmelserna i bolagsordningen äger att utan särskildt bemyndigande själf eller genom ombud föra bolagets talan. Firmaunderteckning är följaktligen för närvarande icke en betingelse för fullmakts giltighet. Vid sådant förhållande torde det icke vara lämpligt att, då nu fullmakt af den eller dem, som berättigats att teckna firman, skall vinna erkännande, göra utsättandet af firman till en absolut förutsättning för dylik fullmakts giltighet. Därigenom skulle beträffande de formella villkoren för giltighet införas en af inga reella hänsyn påkallad skillnad emellan olika fullmakter.»

Kommittén finner vidare tydligt, att jämväl likvidator, som äger rätt till firmateckning, bör vara befogad att med laga verkan underskrifva fullmakter. I detta hänseende läser någon särskild föreskrift ej vara erforderlig. Under förutsättning, att förslagen till ändring af 44 § i aktiebolagslagen och motsvarande paragrafer i de andra lagarna upphöjas till lag, torde nämligen vid jämförelse mellan sagda paragrafer samt 60 och 61 §§ i aktiebolagslagen och motsvarande paragrafer i de andra författningarna framgå, att dylik befogenhet skall tillkomma likvidator med rätt till firmateckning.

Såsom ett önskemål har äfven framhållits, att domstolarna och öfriga myndigheter såsom fullgodt bevis för, att den person, som undertecknat en fullmakt, varit berättigad teckna firman, komme att godtaga ett af registreringsmyndigheten i sådant hänseende utfärdadt intyg.

I denna fråga vill kommittén erinra, hurusom lagen om aktiebolag i 19 § innehåller den bestämmelsen, att ansökan om bolagets registrering, därest bolagets firma ej skall tecknas af styrelsens alla ledamöter gemen-

samt, skall innehålla uppgift å den eller dem som äro berättigade att teckna firman. Hvad i ansökan sålunda uppgifvits intages i registret. Sker ändring i rätten till firmateckning, bör detta förhållande naturligen, för såvidt registret i hvad det angår uppgift å firmatecknare ej skall förfela sitt syfte, jämväl anmälas till registret och däri intagas. Någon bestämmelse, enligt hvilken anmälan till registret om ändring i rätten till firmateckning är obligatorisk, finnes emellertid ej i aktiebolagslagen. Kommittén anser väl denna omständighet icke böra verka därhän, att vitsord bör fränkännas registret i fråga om hvem som äger rätt att teckna bolagets firma, och detta af den anledning, att det uppenbarligen ligger i bolagets eget synnerliga intresse att se till, det en person, som saknar rätt till firmateckning, icke i registret står upptagen såsom den där äger teckna firman. Det torde därför sällan förekomma, att ett aktiebolag icke, så snart ändring i rätten till firmateckning skett, låter anmäla detta till registret. Därest emellertid i aktiebolagslagen införes bestämmelse därom, att ändring i rätten till firmateckning ofördröjligen skall för inregistrering anmälas, samt försummelse härutinnan beläggas med samma straff, som annan försummelse i fråga om fullgörande af föreskrifven anmälan till registret, lära domstolarne och andra myndigheter icke kunna undgå att tillerkänna laga vitsord åt ett af registreringsmyndigheten utfärdadt bevis om hvem som äger rätt till firmateckning. Hvad nu sagts om vanliga aktiebolag, gäller jämväl om registrerad förening för ekonomisk verksamhet, ömsesidigt försäkringsbolag och försäkringsaktiebolag. I de nya lagarna angående solidariska bankbolag och angående bankaktiebolag har redan införts stadgande, att ändring i rätten att teckna dylikt bolags firma ofördröjligen skall anmälas till registret.

Af dessa skäl hafva ändringar föreslagits i 40 och 58 §§ i lagen om aktiebolag samt i motsvarande paragrafer i lagarna om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet och om försäkringsrörelse, hvarigenom i dessa lagar införts bestämmelse om skyldighet att till registret anmäla ändring i rätten till firmateckning. Genom det sätt, hvarpå dylik bestämmelse inpassats i lagrummen, har utan andra lagändringar försummelse att fullgöra berörda skyldighet blifvit belagd med straff enligt 77 § i lagen om aktiebolag och motsvarande paragrafer i öfriga nyss omförmälda lagar.

I öfrigt torde någon motivering för de framlagda förslagen ej erfordras.

Kommittén har lämnat Sveriges advokatsamfunds Stockholmsafdelning och styrelsen för Stockholms köpmannaförening tillfälle att yttra sig öfver förslagen med motiv; och bifogas härmed de af dem afgifna yttran-

dena, hvarjämte till kommittén öfverlämnade, till ärendet hörande handlingar återställas.

Stockholm den 17 november 1905.

Underdånigst

EMIL SJÖBERG.

AX. G. ANDERSSON.

BERNDT HASSELROT.

E. KALLENBERG.

G. LAGERBJELKE.

VICTOR MOLL.

Einar Bergelmer.

Förslag

till

L a g

om ändrad lydelse af 40, 44 och 58 §§ i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895.

Härigenom förordnas, att 40, 44 och 58 §§ i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895 skola erhålla följande ändrade lydelse:

40 §.

Aktiebolag skall företrädas af en styrelse, bestående af en eller flera ledamöter.

Ledamot af styrelsen skall vara i Sverige bosatt svensk eller norsk undersåte, där ej för särskildt fall Konungen medgifver, att styrelsen må till viss del, dock högst en tredjedel af hela antalet, bestå af främmande undersåtar eller å utrikes ort bosatta svenska eller norska undersåtar.

Val af styrelseledamot må ej afse längre tid än fem år. Styrelseledamot må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit vald, ej gått till ända, kunna genom beslut å bolagsstämma från uppdraget skiljas.

Ändring i styrelsens sammansättning afvensom i fråga om rätten att teckna bolagets firma skall ofördröjligen för registrering anmälas.

44 §.

Styrelsen äge förordna ombud att å bolagets vägnar söka, kära och svara, så ock eljest bolagets talan föra.

Ej må dock prokurist för bolaget antagas.

För giltigheten af fullmakt, som för bolaget utfärdas, erfordras ej, att den undertecknas på annat sätt, än i 42 § sägs om skriftlig afhandling, som för bolaget ingås.

58 §.

Upplöses aktiebolag af annan anledning än i 55 eller 56 § sägs, skall likvidation verkställas af styrelsens ledamöter såsom likvidatorer, där

ej, till följd af bolagsordningens bestämmelse eller bolagets beslut, en eller flere särskilda likvidatorer utses. Uppdraget att vara likvidator anses gälla intill dess likvidationen blifvit afslutad, men må när som helst kunna af bolaget återkallas.

Likvidatorerna skola ofördröjligen för registrering anmäla upplösning, hvarom i denna paragraf sägs, med uppgift å dem, som äga verkställa likvidationen, och å dem, som äga teckna bolagets firma. Afgår likvidator eller utses ny sådan eller sker ändring i fråga om rätten till firmateckning, skall ock därom anmälan för registrering ofördröjligen göras.

Denna lag träder i kraft den

Förslag

till

L a g

om ändrad lydelse af 23, 27 och 40 §§ i lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895.

Häriigenom förordnas, att 23, 27 och 40 §§ i lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895 skola erhålla följande ändrade lydelse:

23 §.

Förening skall företrädas af en styrelse, bestående af en eller flere ledamöter. Styrelseledamot skall vara medlem i föreningen; dock må, där bolag eller annan samfällighet är medlem i föreningen, ledamot af den samfällighets styrelse eller, om sådan styrelse ej finnes, delägare i samfälligheten vara ledamot af föreningens styrelse.

Ledamot af styrelsen skall vara i Sverige bosatt svensk eller norsk undersåte.

Val af styrelseledamot må ej afse längre tid än två år. Styrelseledamot må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit vald, ej gått till ända, kunna genom beslut å sammanträde från uppdraget skiljas.

Ändring i styrelsens sammansättning äfvensom i fråga om rätten att teckna föreningens firma skall ofördröjligen för registrering anmälas.

27 §.

Styrelsen äge förordna ombud att å föreningens vägnar söka, kära och svara, så ock eljest föreningens talan föra.

Ej må dock prokurist för förening antagas.

För giltigheten af fullmakt, som för föreningen utfärdas, erfordras ej, att den underterknas på annat sätt, än i 25 § sägs om skriftlig afhandling, som för föreningen ingås.

40 §.

Upplöses förening af annan anledning än i 37 eller 38 § sägs, skall likvidation verkställas af styrelsens ledamöter såsom likvidatorer, där ej, till följd af stadgarnas bestämmelser eller föreningens beslut, en eller flere särskilda likvidatorer utses. Uppdraget att vara likvidator anses gälla intill dess likvidationen blifvit afslutad, men må när som helst kunna af föreningen återkallas.

Likvidatorerna skola ofördröjligen för registrering anmäla upplösning, hvarom i denna paragraf sägs, med uppgift å dem, som äga verkställa likvidationen, och å dem, som äga teckna föreningens firma. Afgår likvidator eller utses ny sådan eller sker ändring i rätten till firmateckning, skall ock därom anmälan för registrering ofördröjligen göras.

Denna lag träder i kraft den

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse af 34, 38, 54, 84, 88 och 112 §§ i lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903.

Härigenom förordnas, att 34, 38, 54, 84, 88 och 112 §§ i lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903 skola erhålla följande ändrade lydelse:

34 §.

Försäkringsaktiebolag skall företrädas af en styrelse, bestående af tre eller flera ledamöter.

Ledamot af styrelsen skall vara i Sverige bosatt svensk undersåte.

Val af styrelseledamot må ej afse längre tid än fem år. Styrelseledamot må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit vald, ej gått till ända, kunna genom beslut å bolagsstämma från uppdraget skiljas.

Ändring i styrelsens sammansättning afvensom i fråga om rätten att teckna bolagets firma skall ofördröjligen för registrering anmälas.

38 §.

Styrelsen äge förordna ombud att å bolagets vägnar söka, kära och svara, så ock eljest föra bolagets talan.

Ej må dock prokurist för bolaget antagas.

För giltigheten af fullmakt, som för bolaget utfärdas, erfordras ej, att den undertecknas på annat sätt, än i 36 § sägs om skriftlig afhandling, som för bolaget ingås.

54 §.

Upplöses försäkringsaktiebolag af annan anledning än i 51, 52 eller 136 § sägs, skall likvidation verkställas af styrelsens ledamöter såsom likvidatorer, där ej, till följd af bolagsordningens bestämmelse eller bolagets beslut, en eller flera särskilda likvidatorer utses. Uppdraget att vara likvidator anses gälla intill dess likvidationen blifvit afslutad, men må när som helst kunna af bolaget återkallas.

Likvidatorerna skola ofördröjligen för registrering anmäla upplösning, hvarom nu är fråga, med uppgift å dem, som, enligt hvad här ofvan i denna paragraf är sagdt, skola vara bolagets likvidatorer, äfvensom å dem, hvilka enligt bolagets beslut äga teckna bolagets firma. Afgår likvidator eller utses ny sådan eller sker ändring i fråga om rätten till firmateckning, skall ock därom anmälan för registrering ofördröjligen göras.

84 §.

Ömsesidigt försäkringsbolag skall företrädas af en styrelse, bestående af tre eller flera ledamöter.

Ledamot af styrelsen skall vara i Sverige bosatt svensk undersåte.

Val af styrelseledamot må ej afse längre tid än fem år. Styrelseledamot må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit vald, ej gått till ända, kunna genom beslut å bolagsstämma från uppdraget skiljas.

Ändring i styrelsens sammansättning äfvensom i fråga om rätten att teckna bolagets firma skall ofördröjligen för registrering anmälas.

88 §.

Styrelsen äge förordna ombud att å bolagets vägnar söka, kära och svara, så ock eljest föra bolagets talan.

Ej må dock prokurist för bolaget antagas.

För giltigheten af fullmakt, som för bolaget utfärdas, erfordras ej, att den undertecknas på annat sätt än i 86 § sägs om skriftlig afhandling, som för bolaget ingås.

112 §.

Upplöses ömsesidigt försäkringsbolag af annan anledning än i 109, 110 eller 136 § sägs, skall likvidation verkställas af styrelsens ledamöter

såsom likvidatorer, där ej, till följd af bolagsordningens bestämmelse eller bolagets beslut, en eller flera särskilda likvidatorer utses. Uppdraget att vara likvidator anses gälla, intill dess likvidationen blifvit afslutad, men må när som helst kunna af bolaget återkallas.

Likvidatorerna skola ofördröjligen för registrering anmäla upplösning, hvarom nu är fråga, med uppgift å dem, som enligt hvad i denna paragraf är sagdt, skola vara bolagets likvidatorer, afvensom å dem, hvilka enligt bolagets beslut äga teckna bolagets firma. Afgår likvidator eller utses ny sådan eller sker ändring i fråga om rätten till firmateckning, skall ock därom anmälan för registrering ofördröjligen göras.

Denna lag träder i kraft den

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse af 33 § i lagen angående solidariska bankbolag den 18 september 1903.

Härigenom förordnas, att 33 § i lagen angående solidariska bankbolag den 18 september 1903 skall erhålla följande ändrade lydelse:

33 §.

Styrelsen äge förordna ombud att å bolagets vägnar söka, kära och svara, så ock eljest bolagets talan föra. Ej må dock, utan bolagets uppdrag, bemyndigande, som i 31 § sägs, af styrelsen lämnas.

För giltigheten af fullmakt, som för bolaget utfärdas, erfordras ej, att den undertecknas på annat sätt, än i 32 § sägs om skriftlig afhandling, som för bolaget ingås.

Denna lag träder i kraft den

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse af 30 § i lagen angående bankaktiebolag den 18 september 1903.

Härigenom förordnas, att 30 § i lagen angående bankaktiebolag den 18 september 1903 skall erhålla följande ändrade lydelse:

30 §.

Styrelsen äge förordna ombud att å bolagets vägnar söka, kära och svara, så ock eljest bolagets talan föra. Ej må dock, utan bolagets uppdrag, bemyndigande, som i 28 § sägs, af styrelsen lännas.

För giltigheten af fullmakt, som för bolaget utfärdas, erfordras ej, att den undertecknas på annat sätt, än i 29 § sägs om skriftlig afhandling, som för bolaget ingås.

Denna lag träder i kraft den

Enligt den affattning, som minoriteten velat gifva åt nedannämnda lagrum, skulle dessa lyda på följande sätt:

1:o) 44 § i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895,

»Styrelsen äge förordna ombud att å bolagets vägnar söka, kära och svara, så ock eljest bolagets talan föra.

Ej må dock prokurist för bolaget antagas.

Fullmakt, som för bolaget utfärdas, vare giltig, ändå att den underskrifvits allenast af den eller dem, som äro berättigade att teckna bolagets firma.»

2:o) 27 § i lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895,

»Styrelsen äge förordna ombud att å föreningens vägnar söka, kära och svara, så ock eljest föreningens talan föra.

Ej må dock prokurist för förening antagas.

Fullmakt, som för förening utfärdas, vare giltig, ändå att den underskrifvits allenast af den eller dem, som äro berättigade att teckna föreningens firma.»

3:o) en hvar af 38 och 88 §§ i lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903,

»Styrelsen äge förordna ombud att å bolagets vägnar söka, kära och svara, så ock eljest föra bolagets talan.

Ej må dock prokurist för bolaget antagas.

Fullmakt, som för bolaget utfärdas, vare giltig, ändå att den underskrifvits allenast af den eller dem, som äro berättigade att teckna bolagets firma.»

4:o) 33 § i lagen angående solidariska bankbolag,

»Styrelse äge förordna ombud att å bolagets vägnar söka, kära och svara, så ock eljest bolagets talan föra. Ej må dock, utan bolagets uppdrag, bemyndigande, som i 31 § sägs, af styrelsen lämnas.

Fullmakt, som för bolaget utfärdas, vare giltig, ändå att den underskrifvits allenast af den eller dem, som äro berättigade att teckna bolagets firma.»

och 5:o) 30 § i lagen angående bankaktiebolag den 18 september 1903,

»Styrelsen äge förordna ombud att å bolagets vägnar söka, kära och svara, så ock eljest bolagets talan föra. Ej må dock, utan bolagets uppdrag, bemyndigande, som i 28 § sägs, af styrelsen lämnas.

Fullmakt, som för bolaget utfärdas, vare giltig, ändå att den underskrifvits allenast af den eller dem, som äro berättigade att teckna bolagets firma.»